

TÜRKİYE - MISIR STRATEJİK DİYALOĞU

“Düşünce Diplomasisi:
Yeni Dünya Yeni Ufuklar”

TÜRKİYE - MİSİR STRATEJİK DİYALOĞU

VİZYON BELGESİ (TASLAK)

Türkiye - Mısır Stratejik Diyalogu

“Düşünce Diplomasisi: Yeni Dünya Yeni Ufuklar”

(Türkiye - Mısır)

Dünyadaki temel trendlere bakıldığında “toprak ve makineyi” takiben “bilgi ve bilgiye dayalı ürünler” temelli yeni ekonomi çağında küresel rekabet “mikro-milliyetçilik”, “entegrasyon” ve “öngörülemezlik” üzerinden gelişmekte, hayatın ve devletin yeni doğasını belirleyen meydan okumaların; “kaynak ve paylaşım krizi”, “üretim-tüketim-büyüme” formülünün sürdürülemezliği, Çin kaldıracı ile “orta sınıfın tasfiyesi”, “enerji, su ve gıda güvensizliği”, hayatın her alanında “4. boyuta geçiş”, “işgücünde insan kaynağının tasfiyesi”, değişen devlet doğası ve beklenti yönetimi temelinde “sert güçten yumuşak ve akıllı güce geçiş” olduğu temel referanslar olarak şekillenmektedir.

Tüm bu temel parametreler içerisinde, teknolojideki dönüşümler; yapay zeka, sanal/artırılmış gerçeklik ve mobilite merkezli gelişerek tüm insan hayatını ve doğasını değiştirmeye adaydır. “Endüstri 4,0” ve “Toplum 5,0” kavramlarının dünyanın dönüşümünü endüstri ve toplum boyutları ile yönetmek açısından önemli başlıklar olduğu aşikârdır. Bir diğer etken de Çin’in dünya sahnesinde her geçen gün etkinleşmeye başlamasıyla oluşturduğu türbülanstır. Yeni İpek Yolu projesi “Kuşak ve Yol”; hem karadan hem denizden yüzde fazla ülkeyi ilgilendiren bir küresel entegrasyon projesi olarak şekillenmekte, iktisadi pastanın dağılımını kalıcı olarak değiştirmektedir. Orta sınıfı olmayan ülkelerde, otoriter rejimler ya da kaos, iki seçenek olarak önümüzde durmaktadır. Bölgesel ve küresel güvenlik anlamındaki iş bölümünün nasıl yapılacağı ve bedellerinin nasıl paylaşılacağı da önümüzdeki dönemin tartışma konuları olmaya adaydır.

Güvenlik üzerinden yeni ittifakların gelişmesi ise başat ülkelerin aldıkları risklerden ve inisiyatiflerden okunabilmektedir. Mülkiyet ve güç kavramlarının niteliği ile iş modeli tarihsel olarak değişmektedir. “Başarıda Başarısızlık” sendromu yaşayan AB’nin geleceğini; Brexit sonrası Batı’da yeniden canlanan kamplaşmanın sonuçları belirleyecektir. Tüm bu gelişmelerle birlikte, “Güvenliğin Ekosistemi”, hukukuyla birlikte değişmektedir. “Güvenlik - Demokrasi” ikilemini bundan sonra çok daha fazla yaşanacaktır. Çünkü orta sınıfı eriyen ve güvenlik eksenini sofistike bir zemine kayan ülkelerde demokrasinin yaşatılması zordur. “Güvenlik bize otoriter rejimler mi getirecek” sorusunun daha fazla tartışılması gerekmektedir.

Türkiye; 84 milyonluk nüfusu, gelişerek büyüyen ekonomisi ve Afro-Avrasya ana kıtası ortasındaki jeostratejik konumu ile öne çıkmaktadır. Avrupa, Karadeniz, Kafkaslar, Asya, Orta Doğu ve Afrika ülkeleri ile arasındaki tarihî, siyasi ve kültürel bağları, Birleşmiş Milletler başta olmak üzere uluslararası alanda yükselen aktivitesi, NATO, AGIT ve CICA gibi örgütlerin önemli üyelerinden olması ve son dönemde geliştirdiği aktif dış politikası ile küresel platformda önemi gittikçe artan bir aktör hâline gelmiştir.

TÜRKİYE - MISIR STRATEJİK DİYALOĞU

Mısır ise Asya'yı Afrika'ya bağlayan bölgedeki stratejik konumu, Akdeniz'i Hint Okyanusu'na bağlayan Süveyş kanalını kontrol etmesi, Arap dünyasındaki öncü rolü, İslam dünyası ve Afrika düzeyinde göz ardı edilemez bir aktör oluşu, 100 milyon'u aşan dinamik nüfusu, Nil nehri sayesinde aktif nüfusun üçte birini istihdam eden tarım sektörü, turizm ve insan kaynakları açısından sahip olduğu ekonomik potansiyeli, doğal kaynakları, uluslararası örgütlerdeki aktivitesi ile dünyanın dikkatini üzerine çeken bir ülke görünümündedir.

Siyasi ve kültürel ilişkileri yüzlerce yıllık bir tarihi temele sahip olan Mısır ve Türkiye bu alanlarda yakın ilişkiler kurmuşlardır. Türkiye ve Mısır ikili işbirliğinin yanı sıra, üyesi oldukları Birleşmiş Milletler ve uzman kuruluşları, İslam İşbirliği Örgütü (İİT) ve D-8 gibi uluslararası ve bölgesel örgütler çerçevesinde işbirliğini sürdürmektedirler. Türkiye ile Mısır diplomatik ilişkileri 2013 yılından beri karşılıklı olarak maslahatgüzar düzeyinde sürdürülmekle birlikte iki ülke Dışişleri Bakanları ve ilgili heyetler arasında çeşitli vesilelerle görüşmeler gerçekleştirilmektedir. İki ülke arasında çeşitli alanlarda imzalanmış toplam 52 anlaşma, ilişkilerin hukuki zeminini oluşturmaktadır. İki ülkenin bölge meselelerine bakışları ekseriyetle aynı yöndedir.

Ne var ki, iki ülke ilişkileri siyasi yakınlık, nüfus ve ekonomik performans gibi veriler çerçevesinde değerlendirilmesi gereken potansiyelin çok altında kalmaktadır. Bu noktada, her iki ülkenin uzun yıllar kendi bölgelerine odaklanmaları kadar, Batılı ülkelerin ve İsrail'in bölge politikaları da etkili olmuştur. Orta Doğu'da son dönemde yer alan değişim ve dönüşüm hareketlerinin ardından ortaya çıkan son durum iki ülke ilişkilerinin olması gereken düzeye taşınması noktasında umut vadeden bir ortam doğurmuştur.

İki ülkenin ortak tarihi mirasına dayanan köklü ekonomik ve toplumsal bağlar korunmaktadır. Türkiye'nin Afrika kıtasındaki en büyük ticaret ortağı olan Mısır'da halen 3.500 kadar Türk vatandaşı ikamet etmektedir. Türk ve Mısırlı müteşebbisler arasında görüşmeler ve karşılıklı ziyaretler de sıklıkla gerçekleştirilmektedir. Türkiye'ye gelen Mısırlı ziyaretçi sayısı ise yıllık 100 bini aşmıştır.

Türkiye ile Mısır arasındaki ticaret hacmi de uzun yıllar mevcut potansiyelin çok altında seyretmiştir. Ama 2001 yılından itibaren iki ülke arasındaki ticaret hacmi istikrarlı bir şekilde büyümüş; 2005 yılında imzalanarak 2007 yılında yürürlüğe giren Türkiye-Mısır Serbest Ticaret Anlaşması'nın (STA) yol açtığı olumlu hava ile 2006 yılı ve sonrasında ticari ilişkiler ivme kazanmış ve önemli ilerleme sağlanmıştır.

Türkiye - Mısır ikili ticaretinde, 2019 yılında ticaret hacmi 5,131 milyar dolar, ticaret açığı ise Türkiye lehine 1,536 milyar dolar civarı olmuştur. Türkiye'nin Mısır'a ihraç ettiği başlıca ürünler; ham petrol türevi ürünler, tekstil elyafı ve mamulleri, demir ve çelik ürünleri, çeşitli metal ürünler ve kara ulaşım araçlarıdır. Mısır'ın Türkiye'ye ihraç ettiği başlıca ürünler; plastik ve mamulleri, gübreler, tekstil elyafı ve mamulleri, ham petrol türevi ürünler ve organik kimyasal ürünlerdir.

TÜRKİYE - MİSİR STRATEJİK DİYALOĞU

Doğu Akdeniz'in en önemli iki ülkesi olarak dünya ticareti ve enerji transferi bakımından en önemli geçiş noktalarını, Boğazları ve Süveyş Kanalı'nı kontrol noktasında bulunan Türkiye ve Mısır Batı Asya, Orta Doğu ve İslam ülkeleri ve Batı dünyası ile ilişkiler bağlamında ekonomik, siyasi jeopolitik ve güvenlik ile ilgili alanlarda ortak çıkarlara sahiptirler. Karşılıklı bağımlılık ilişkilerinin dünya çapında giderek derinleştiği günümüzde, ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi zorunluluğu, küresel enerji güvenliğine katkı sağlanması, kaçakçılık ve gittikçe artan terörist faaliyetlere karşı mücadele zorunluluğu gibi faktörler göz önüne alındığında, bu bölgelerde ekonomik, sosyal ve siyasi etkileşimin artırılması, barış ve güvenliğin sağlanması her iki ülkenin çıkarları için gereklidir.

Türkiye ve Mısır'ın son dönemde yakaladıkları büyüme hızları her iki ülkeyi ekonomik anlamda da birbirlerini daha fazla dikkate almaya zorlamaktadır. Mısır için Türkiye Balkanlar ve Avrupa'ya bir çıkış kapısıdır. Mısır ise Türkiye'nin İslam dünyası, Orta Doğu ve Afrika ülkeleri ile ilişkilerinde göz ardı etmesi mümkün olmayan bir ülkedir. Türkiye Mısır'ı siyasi, ekonomik, kültürel ve güvenlik ile ilgili alanlarda karşılıklı ilişkilerin güçlendirilmesi gereken bir partner olarak görmektedir.

Yabancı ülkelerin bölgeye müdahaleleri yanında, tarihin bagajı iki ülke arasındaki ilişkilerin derinleşmesini engellemiştir. Ne var ki, tarihsel bakımdan Avrupa kıtasında iki amansız rakip konumundaki Almanya ve Fransa bile işbirliğine giderek Avrupa Birliği mucizesinin temellerini atabilmişlerse, Akdeniz üzerinden komşu olan ve Orta Doğu'nun en önemli iki ülkesi konumunda bulunan Mısır ve Türkiye'nin bölgesel ve küresel barış ve refah için daha geniş ve derin işbirliğine gitmeleri büyük bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Her iki ülke kritik öneme sahip uzun vadeli çıkarların sürdürülebilirliği açısından etkili bir stratejik işbirliği geliştirebilir. Bu noktada olaylara siyasi, ekonomik, diplomatik ve jeostratejik açıdan daha geniş bir perspektif ile bakma ihtiyacı vardır. Çok boyutlu şekillenen dünya güç sistemi içerisinde Türkiye - Mısır ilişkilerinin ideal bir noktaya taşınabilmesi için, iki ülkenin yalnızca siyasi ve stratejik temelli değil, her parametrede karşılıklı derinlik oluşturacak bir yapıya doğru yönelmeleri gerekir. İki ülkenin, bölgesel meselelere çözüm bulunması hususunda işbirliği içinde çalışmalarına duyulan ihtiyaç da derinden hissedilmektedir. Tarih; iki ülkeye karşılıklı bağımlılığı derinleştirecek stratejik fırsatlar sunmaktadır. Bu bağlamda sektör temsilcilerini stratejik boyutu da kapsayan bir yaklaşımla bir araya getirecek olan **Türkiye - Mısır Stratejik Diyalogu** önemli bir işlev görecektir.

Ana Tema

Düşünce Diplomasisi: Yeni Dünya Yeni Ufuklar

Alt Temalar

Yeni Dengeler Yeni Ekonomi

Afro-Avrasya Bölgesinde Çok Boyutlu Yeni Güvenlik Parametreleri

Ekonomik İşbirliği

TÜRKİYE - MISIR STRATEJİK DİYALOĞU

Ulaşım ve Lojistik

Çok Boyutlu Güvenlik ve Terörle Mücadele

İİT Üyesi Ülkeler İkili ve Çok Taraflı Kapasite İnşası

Kamu Yönetiminde İnovasyon ve Teknoloji Paylaşımı

Akademik ve Kültürel İşbirliği İmkanları

Bölgesel ve Küresel Ortak Perspektifler

Öncelikli Sektörler

Kamu Diplomasisi Eğitim ve Dil

Kültür ve Turizm

İnşaat, Müteahhitlik ve Altyapı

Sağlık ve Sağlık Turizmi

Enerji, Petrokimya ve Yatırımlar

Lojistik, Ulaştırma ve Haberleşme

Bankacılık ve Finans (Stratejik Yatırım Fonu)

Ekonomi ve Ticaret

Medya ve İletişim

Bilim ve Teknoloji

Marka Şehirler ve Çevre

Savunma ve Uzay Sanayii

ÇALIŞMA VE ETKİNLİKLER (TASLAK)

Yöntem

Tümevarım, Katılımcılık ve Ekonomik Derinleşme

Türkiye - Mısır Akil Kişiler Kurulu Toplantıları/Çalışmaları

Kapasite ve Ekosistem Envanteri Oluşturulması

Araştırma Projeleri ve Raporlarının Hazırlanması

TÜRKİYE - MISIR STRATEJİK DİYALOĞU

Pro-aktif Politika Önerileri Geliştirilmesi

Yuvarlak Masa Toplantıları/Çalıştayları

Çok Taraflı Çalıştaylar/Çalışmalar

Sektör Çalıştayları/Etkinlikleri

Uygulamalı İnteraktif Modellemeler

Stratejik Raporlar

Sektör çalışmalarının iki ülke karar alıcıları, özel sektörü, medyası ve kamuoyu için stratejik raporlar olarak yayımlanması. Literatür ve hafıza desteği sağlanması.

Medya Konferansları

Diğer Akademik Çalışmalar

Stratejik Rapor, Kitap, Makale, Tez vb. Akademik Çalışmalar